

Drony nad terenami pogórnicznymi

Aby tereny przemysłowe można było skutecznie zagospodarować, potrzebne są kompleksowe informacje o ich stanie zebrane w jednym miejscu.

Województwo śląskie jest największym regionem górniczym Unii Europejskiej, a to w naturalny sposób przekłada się na dużą ilość terenów pogórnicznych i zdegradowanych. Jak wskazują władze samorządowe, problemem jest wciąż stosunkowo niskie tempo rekultywacji i zagospodarowania tych terenów w liczbie ok. 52 ha na rok.

Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji to pojęcia używane w lokalnych lub gminnych programach rewitalizacji, które posiada 67 proc. gmin z terenu województwa. W „Raplocie o stanie województwa śląskiego za 2018 r.” na bazie tych programów wydzielono 405 obszarów zdegradowanych oraz 376 obszarów rewitalizacji, które stanowią łącznie ok. 23 proc. obszaru województwa.

Wiele dobrych przykładów

Dla władz śląskiego samorządu rewitalizacja terenów pogórnicznych i przemysłowych stała się jednym z kluczowych punktów programu transformacji regionów górniczych. Jak pokazuje Europejski Indeks Rozwoju Społecznego HDI (Human Development Index), choć Polska awansowała w tym rankingu, to woj. śląskie plasuje się dopiero na 250 miejscu na 272 regiony UE. HDI pozwala na pełniejszą ocenę poziomu rozwoju niż PKB czy dane ekonomiczne, bo obejmuje różne obszary rozwoju gospodarczego, społecznego czy środowiskowego. Duża liczba obszarów pogórnicznych to nie tylko negatywny wpływ na środowisko, ale też negatywny wizerunek regionu i tak nadszarpnięty czarnym PR-em.

Szansą na przywrócenie im życia jest rewitalizacja, która pozwoli poprawić ich estetykę i nadać nowe funkcje społeczno-gospodarcze. O tym, że jest to możliwe świadczy wiele przykładów, jak choćby wielokrotnie wymieniana Strefa Kultury w Katowicach czy pole golfowe w Bytomiu, które powstało na terenach byłej kopalni Szombierki. Tereny zdegradowane często znajdują się w bardzo dobrych lokalizacjach, w centrach dużych miast czy w pobliżu obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Często są też bardzo dobrze

skomunikowane, ponieważ leżą w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych. Problemem jest jednak słaby czy zbyt rozproszony dostęp do informacji o ich położeniu i specyfice. Aby tereny przemysłowe można było skutecznie zagospodarować, potrzebne są kompleksowe informacje o ich stanie zebrane w jednym miejscu. Takiemu zadaniu ma służyć ogólnodostępna baza informacji na temat obszarów pokopalnianych i możliwości inwestowania na tych terenach. Baza oczywiście w wersji online, dostępna w internecie.

„Rozbudowa systemu zarządzania terenami pogórnicznymi na terenie województwa śląskiego (OPI – TPP 2.0)”, to kontynuacja działań województwa śląskiego w obszarze zwiększenia dostępności informacji o terenach pogórnicznych. Projekt realizuje wspólnie Główny Instytut Górnictwa oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Dr inż. Jan Bondaruk, zastępca naczelnego dyrektora GIG, wielokrotnie zaznaczał, że ważne jest, aby informacje o każdym terenie przemysłowym trafiały do jednej bazy danych. Podkreślał, że w procesie planowania rewitalizacji muszą brać udział specjaliści znający problematykę szkód górniczych, geologii, eksperci od infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego. Takie narzędzie, zdaniem ekspertów, pozwoli na zwiększenie skuteczności ochrony środowiska oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i społecznej województwa śląskiego.

Algorytm wyceny kosztów

– Naszym celem jest stworzenie nowej, ogólnodostępnej e-usługi, gdzie znajdują się nie tylko informacje o wszystkich terenach pogórnicznych na terenie województwa śląskiego, ale będzie też możliwość waloryzacji tych obszarów po to, aby skutecznie wspierać proces ich przekształceń i ponownego wykorzystania do celów społeczno-gospodarczych – mówi dr Adam Hamerla, kierownik projektu w GIG. – Jednym z elementów tej waloryzacji będzie algorytm wyceny kosztów rewitalizacji, dzięki któremu użytkownik systemu otrzyma informację o zakresie prac rewitalizacyjnych, które musi wyko-

nać w przypadku zainteresowania danym terenem. Taka wstępna wycena kosztów oszacowana zostanie na podstawie analizy dokumentów, które uwzględniać będą różne materiały, np. dane archiwalne, decyzje środowiskowe, raporty o stanie środowiska. Te informacje wzbogacone zostaną danymi z inwentaryzacji terenowej oraz analiz przestrzennych.

W ramach projektu zinwentaryzowane zostaną te tereny, na których zakończona została działalność wydobywczą węgla kamiennego oraz działania bezpośrednio z nią związane. Taka inwentaryzacja terenów już się rozpoczęła, a naukowcy wykorzystują do tego celu najnowszą technikę i drony. Dzięki temu dane opisowe i informacje historyczne, wzbogacone zostaną o aktualną dokumentację fotograficzną, fotogrametryczną, mapy terenu i modele 3D, tak aby jak najlepiej pokazać potencjał terenu.

Dedykowane samorządowcom

W bazie będzie też możliwość wyceny usług ekosystemowych, bo dla każdego z terenów zostanie przeprowadzona ocena stanu środowiska przyrodniczego. Usługi ekosystemowe są klasycznym przykładem dóbr nierynkowych, szacowanie ich wartości ekonomicznej jest zawsze problematyczne. Ta część systemu OPI-TPP 2.0 dedykowana jest w głównej mierze samorządowcom oraz planistom. Wykorzystanie potencjału przyrodniczego terenów pogórnicznych może znacznie podnieść jakość życia mieszkańców i sprawić, że gmina stanie się bardziej atrakcyjna dla inwestorów.

Dla potencjalnych inwestorów cenne może być narzędzie benchmarkingu, które pozwoli na porównywanie różnych terenów spełniających określone parametry. W tym miejscu użytkownik dowie się, który teren wymagał będzie większych nakładów w procesie przygotowania go do przyszłej inwestycji. Realizatorzy wierzą, że OPI-TPP 2.0, dzięki łatwemu dostępowi do danych, które dotychczas były niedostępne, przyspieszy proces rewitalizacji terenów pogórnicznych i przyciągnie na Śląsk nowych inwestorów.

Sylwia Jarostawska-Sobór